

Sygn. akt I ACa 66/13

Sygn. akt I ACa 66/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Robert Obrębski

Sędzia SA – Marzanna Góral

Sędzia SO del. – Joanna Staszewska /spr./

Protokolant – st. sekr. sąd. Katarzyna Foltak

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2013 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa G. D. i M. D.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w G.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 12 listopada 2012 r. sygn. akt I C 418/12

1. oddala apelację,

2. nie obciąża powodów kosztami procesu poniesionymi przez stronę pozwaną w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 66/13

UZASADNIENIE

Powodowie G. i M. D. żądali zasądzenia od Skarbu Państwa Ministra Skarbu Państwa następujących kwot: 300.000 zł tytułem odszkodowania za pozbawienie prawa do mieszkania w następstwie przymusowej eksmisji, oraz 700.000 zł tytułem utrudniania dochodzenia praw powodów przed sądem ze względu na „zawisłość sądu”. Powodowie podstawę prawnej swego roszczenia upatrywali w przepisie art. 417⁽²⁾ k.c.

Sąd Okręgowy uznał, że za Skarb Państwa czynności w sprawie powinien podejmować Sąd Rejonowy w G., gdyż z jego działalnością wiąże się dochodzone roszczenie (art. 67 § 2 k.p.c.).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił powództwo i odstąpił od obciążenia pozwanych kosztami procesu.

U podstaw powyższego wyroku legły następując ustalenia faktyczne.

Sąd Rejonowy w G., w sprawie o sygn. akt I C 575/09 z powództwa (...) S.A., wyrokiem z 22 września 2009 r. nakazał M. D., G. D. i małoletniej A. D. opuszczenie i opróżnienie lokalu mieszkalnego nr (...), znajdującego się w budynku przy ulicy (...) w G., oraz oddalił powództwo przeciwko M. D.(1). Sąd Rejonowy w G. ustalił, że M. D.(1) opuściła lokal przed wytoczeniem powództwa, a zatem roszczenie skierowane przeciwko niej jest niezasadne. Sąd ustalił także, że (...) wypowiedziały M. D. umowę najmu przedmiotowego lokalu. Przyczyną wypowiedzenia było zadłużenie w zapłacie czynszu i opłat za trzy pełne okresy płatności, które nie zostało uregulowane mimo wcześniejszego wezwania i uprzedzenia o możliwości wypowiedzenia umowy najmu. Pozwani w tamtej sprawie nie kwestionowali sposobu wypowiedzenia umowy najmu i przyznali istnienie zaległości w opłatach, o których była mowa w wezwaniu do zapłaty oraz w wypowiedzeniu umowy najmu.

Sąd Rejonowy w G. prowadził również następujące sprawy z powództwa (...) S.A. przeciwko G. D. i M. D. o zapłatę świadczeń związanych z zajmowaniem lokalu.

Nakazem zapłaty z 15 grudnia 2003 r., sygn. akt IX Nc 6073/2003, Sąd ten zasądził od G. D. kwotę 8.590,52 zł.

Nakazem zapłaty z 5 lutego 2007 r., sygn. akt IX Nc, Sąd zasądził od M. D. i G. D. kwotę 5.054,39 zł. Na skutek sprzeciwu wniesionego od tego nakazu zapłaty, Sąd wyrokiem z 19 marca 2009 r., sygn. akt XIII C 811/08, zasądził od pozwanych kwotę 4.461,99 zł, zaś w pozostałym zakresie powództwo oddalił. W toku tej sprawy Sąd oddalił wnioski pozwanych o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Postanowieniem z 4 czerwca 2009 r., sygn. akt XIII Cupr 572/08, Sąd umorzył postępowanie przeciwko G. D., a jednocześnie zasądził od pozwanego na rzecz powoda koszty procesu.

Wyrokiem z 6 czerwca 2012 r., sygn. akt I C 307/12, powództwo przeciwko G. D. o zapłatę kwoty 7.023,05 zostało oddalone. Sąd Rejonowy w G. uznał, że w tej sprawie powód nie udowodnił roszczenia co do wysokości, ograniczając się do przedstawienia księgowych wydruków komputerowych.

Wyrokiem z 6 września 2012 r., sygn. akt II C 54/11, Sąd oddalił powództwo G. D. przeciwko (...) o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, tj. wyroku z 19 marca 2008 r. zasądającego opłaty za lokal. Sąd uznał w sprawie II C 54/11, że okoliczności leżące u podstaw żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego mogły być podniesione zanim zapadł wyrok zasądający opłaty za lokal.

Uzasadniając rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy przedstawił wywód prawny z powołaniem się na przepis art. 417⁽²⁾ k.c. W ocenie Sądu roszczenie powodów o odszkodowanie jest niezasadne już tylko z tego względu, że powodowie nie ponieśli żadnej szkody na osobie, przez którą rozumie się uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia (art. 444 § 1 k.c.). Nie ma również przesłanek do przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa na innej podstawie prawnej, aniżeli podana przez powodów. Żadne działanie Sądu Rejonowego w G. nie może być uznane za bezprawne, czy nieprawidłowe. W szczególności nie można uznać, aby Sąd ten niedostatecznie wnikliwie rozpoznał sprawę o opuszczenie i opróżnienie lokalu, skoro pozwani nie kwestionowali istnienia zadłużenia z tytułu czynszu i innych opłat za lokal. Całkowicie bezzasadne jest też twierdzenie, że powodowie nie byli obowiązani do uiszczania czynszu najmu i opłat za lokal, bowiem, jak twierdzą, byli samoistnymi posiadaczami lokalu. Zdaniem Sądu Okręgowego powodowie byli posiadaczami zależnymi lokalu, gdyż swój tytuł do lokalu wywodzili z umowy najmu. Również nie ma przesłanek do uznania, że nieprawidłowa była odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu, gdyż – jak stwierdził Sąd Okręgowy, w sprawach prowadzonych w trybie postępowania uproszczonego na ogół udział zawodowego pełnomocnika nie jest potrzebny. Powodowie zgodzili się z oceną Sądu Rejonowego w G. co do braku podstaw ustanowienia pełnomocnika z urzędu, gdyż decyzji Sądu nie zaskarżyli. Sąd Okręgowy stwierdził także, że jeśli w sprawach zakończonych nakazem zapłaty doszło do zawyżenia roszczenia przez (...), to nie mogło to być zweryfikowane przez Sąd Rejonowy w G., gdyż pozwani nie wnieśli skutecznie sprzeciwu od nakazu.

Powodowie zaskarżyli wyrok w całości, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych, wadliwą wykładnię prawa (nie odnosząc tego zarzutu do konkretnego przepisu) oraz lojalność Sądu Okręgowego wobec Skarbu Państwa.

Uzasadniając tak sformułowane zarzuty podnieśli, że Sąd Okręgowy nie wyjaśnił, dlaczego uznał powodów za posiadaczy zależnych lokalu, a nie za posiadaczy samoistnych, pominął Sąd fakt, że czynsz najmu za lokal był opłacany i powodowie nie zalegali z jego uiszczaniem, a także niezasadnie ocenił, że oddalenie wniosku o pomoc adwokata było prawidłowe, podczas gdy pozbawienie powodów prawa do pełnomocnika z urzędu dało podstawę do wykorzystania braku ich doświadczenia prawnego. Skarżący wnieśli o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów instancji odwoławczej.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Powodowie upatrywali podstawy swego roszczenia w przepisie art. 417² k.c. Przepis ten stanowi, że jeżeli przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrządzona szkoda na osobie, poszkodowany może żądać całkowitego lub częściowego jej naprawienia oraz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, gdy okoliczności, a zwłaszcza niezdolność poszkodowanego do pracy lub jego ciężkie położenie materialne, wskazują, że wymagają tego względy słuszności. Sąd Okręgowy ustalił, że powodom nie została wyrządzona żadna szkoda na osobie, tzn. nie doszło do uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia powodów, wobec czego nie zachodzi przesłanka do dochodzenia przez nich odszkodowania na podstawie powołanego wyżej przepisu. Powyższe ustalenie Sądu Okręgowego jest w pełni trafne. Zgadzają się z nim także powodowie, gdyż ustalenia tego nie zakwestionowali w apelacji. Brak przesłanki wystąpienia szkody na osobie eliminuje możliwość zasądzenia odszkodowania na powyżej podanej podstawie prawnej.

Ponieważ przepis art. 417⁽²⁾ k.c. wiąże możliwość wyrównania szkody na osobie powstałej w związku ze zgodnym z prawem wykonywaniem władzy publicznej, a powodowie powoływali się na liczne nieprawidłowości w czynnościach podejmowanych przez Sąd Rejonowy w G., podstawy prawnej dochodzonego pozwem roszczenia należało poszukiwać również w art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c. Przepis ten wiąże bowiem możliwość dochodzenia odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez wydanie orzeczenia niezgodnego z prawem, a więc takiego orzeczenia, które jest błędne, gdyż zapadło na skutek wadliwych czynności podejmowanych przez sąd, w tym wadliwego rozumowania. Nie zachodzą jednak przesłanki do dochodzenia odszkodowania również na podstawie ostatnio powołanego przepisu, bowiem wymaga on dla jego zastosowania, aby niezgodność orzeczenia z prawem została stwierdzona we właściwym postępowaniu. Z przepisu tego wynika, że sąd rozpoznający roszczenie odszkodowawcze nie może samodzielnie ustalać niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego. Obowiązuje w tym przypadku swoisty „przedsąd”, który musi nastąpić we właściwym postępowaniu. „Przedsąd” taki następuje w postępowaniu o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424⁽¹⁾ i nast. k.p.c.), lub w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem (art. 399 i nast. k.p.c.). Powodowie nie przedstawili orzeczenia stwierdzającego niezgodność z prawem w odniesieniu do któregośkolwiek z orzeczeń Sądu Rejonowego w G.. To przesądza o bezpodstawności roszczenia pozwu rozpoznawanego także w płaszczyźnie przepisu art. 417⁽²⁾ § 2 k.c.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny oddalił apelację, stosownie do art. 385 k.p.c. O kosztach instancji odwoławczej orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., ze względu na trudną sytuację materialną powodów, opisaną w oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku i dochodach (k. 47 – 49).